

Izlaganje sa naučnog skupa

ЗНАЧАЈ СПРОВОЂЕЊА САНИТАРНО-ХИГИЈЕНСКИХ МЈЕРА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ ЗА ЗАШТИТУ ОД ПАНДЕМИЈЕ УЗРОКОВАНЕ ВИРУСОМ КОРОНА SARS-CoV-2 (COVID 19)

Душан Врањеш

ЈУ Висока медицинска школа Приједор, Република Српска,
Босна и Херцеговина

Сажетак: Нови вирус корона SARS-CoV-2 (COVID-19) појавио се у Кини у децембру 2019., а узрочник је пандемије која је захватила скоро цијели свијет. Болест се манифестује у облику тешких респираторних симптома и температуре што може довести и до смртог исхода. Циљ овог рада је да се изврши анализа значаја спровођења санитарно-хигијенских мјера у локалној заједници на спречавању појаве и ширења пандемије узроковане новим вирусом корона–COVID 19. Анализа стања и спровођења санитарно-хигијенских мјера урађена је на бази праћења стања и прикупљања и обраде података у вези са појавом и ширењем новог вируса корона на подручју града Приједора у периоду од 10.03.2020. године до 15.05.2021. године. На подручју града Приједора се одмах након појаве првог случаја новог вируса корона организовано и системски приступило спровођењу мјера заштите и спречавања појаве и ширења новог вируса корона како од стране здравствених установа тако и од других надлежних субјеката и становништва. Ове мјере су биле усмјерене на успостављање одрживе инфраструктуре за превенцију и контролу инфекција и спровођење мјера за спречавање појаве и ширења новог вируса корона наложених од стране надлежних институција, успостављања здравственог надзора лица, организовање карантина, спровођење интензивних здравствених и епидемиолошких мјера, спровођење мјера дезинфекције јавних установа и јавних површина и интензивно спровођење мјера јавне хигијене. Реализација опаративних санитарно-хигијенских мјера ради заштите и спречавања ширења новог вируса корона од стране здравствених установа, јавних предузећа и установа одвијале су се у складу са наложеним мјерама и препорукама датих од стране надлежних институција Републике Српске. Ефикасно и благовремено спровођење санитарно-хигијенских мјера значајно је допринијело превенцији и смањењу трансмисије nCoV и знатно мањем броју обољелих лица на подручју града Приједора у односу на друге веће урбане центре.

Кључне ријечи: нови вирус корона, заштита, санитарно-хигијенске мјере

Увод

Корона вируси представљају фамилију узрочника различитих обољења, од благих прехлада, до тешког акутног респираторног синдрома. Ови вируси изазивају и обољење животиња, а за сада се зна да 7 врста вируса могу изазвати и обољења људи. Нови корона вирус (nCoV) представља потпуно нову врсту

вируса који до сада није идентификован у хуманој популацији (ECDC, 2020). Случајеви пнеумоније непознатог поријекла појавили су се у Кини у децембру 2019. године, а 7. јануара 2020. године потврђено је да је нови корона вирус узрочник обољења. Обољење се може јавити у облику респираторних симптома (кашљање, недостатак даха, отежано дисање) и температуром. Мјере превенције и сузбијања које се предузимају у циљу превенције или ограничења трансмисије nCoV у здравственим установама су: рано откривање извора инфекције, примјена стандардних мјера предострожности (опреза) за све пацијенте, административне мјере контроле инфекције и мјере контроле болничке средине (WHO, 2014). Предузете административне мјере имале су за циљ превенцију и контролу трансмисије nCoV и подразумевају успостављање одрживе инфраструктуре за превенцију и контролу инфекција и активности (Упутство за спречавање ширења новог вируса корона („SARS-CoV-2“), 2020). Реализација мјера донесених од стране Градског штаба за ванредне ситуације као и оперативних мјера заштите и спречавања ширења новог вируса корона од стране здравствених установа, јавних предузећа и установа као и од стране других правних лица, предузетника и физичких лица одвијале су се у складу са наложеним мјерама и препорукама Републичког и Градског штаба за ванредне ситуације као и на бази препорука, инструкција и упутстава Института за јавно здравство Републике Српске и других надлежних Републичких органа и органа Градске управе Приједор (Приручник за лијечење инфекције изазване новим вирусом корона, 2020).

Циљ овог рада је да се анализира значај спровођења санитарно-хигијенских мјера за спречавање појаве и ширења обољења узрокованог новим вирусом корона (nCoV).

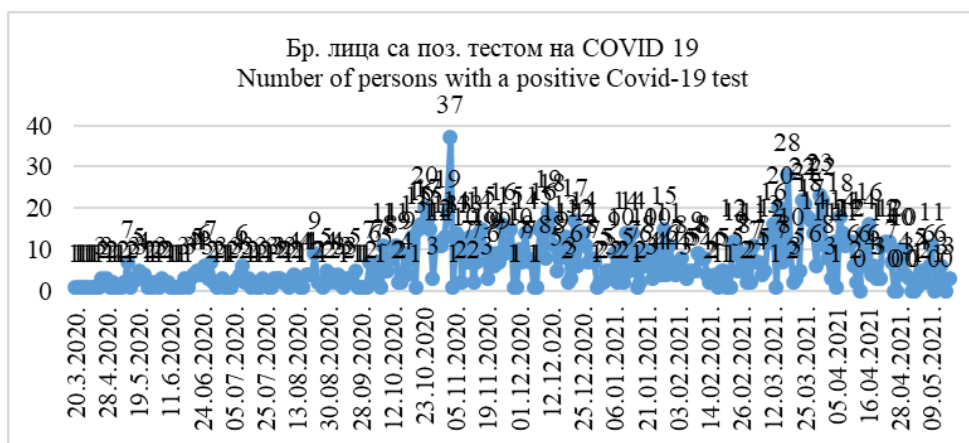
Материјал и методе рада

Анализа стања и спровођења санитарно-хигијенских и здравствених мјера у циљу спречавања појаве и ширења новог вируса корона (COVID 19) извршена је на бази праћења стања, прикупљања и обраде података о броју инфицираних лица новим вирусом корона чија је инфекција потврђена PCR тестом, броју опорављених као и броју лица под здравственим надзором. Ови подаци су прикупљени од Института за јавно здравство Републике Српске и јавних здравствених установа на подручју града Приједора. За анализу спровођења здравствених и санитарно-хигијенских мјера и мјера заштите од пандемије узроковане новим вирусом корона (COVID 19) такође су кориштени и анализирани подаци јавних здравствених установа, јавних предузећа и установа на подручју града Приједора као и подаци Градског штаба за ванредне ситуације Приједор.

Резултати и дискусија

Стање и предузете мјере заштите на спречавању појаве и ширења SARS -CoV-2 на подручју града Приједора

У анализираном периоду појаве новог вируса корона (nCoV) у периоду од 10.03.2020. године до 15.05.2021. године на подручју града Приједора регистровано је 1857 лица са позитивним тестом на нови вирус корона од којих се 1702 лица опоравило, а 110 лица преминуло. У Графикону 1 дат је преглед броја обољелих по данима и тренд тока епидемије. У наведеном периоду укупно се опоравило 1702 лица код којих је тест на нови вирус корона био позитиван (Информација о стању и предузетим мјерама превенције и ширења новог вируса корона (nCoV) на подручју града Приједор, 2021).

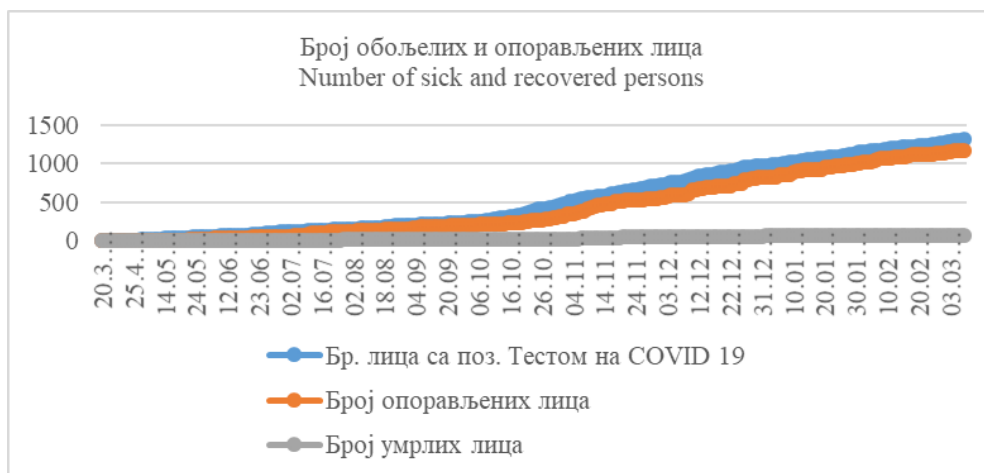
Графикон 1. Дистрибуција лица чија је инфекција новим вирусом корона потврђена PCR тестом
Graph 1. Distribution of persons whose infection with the new corona virus was confirmed by PCR test

Ефикасне и благовремене санитарно–хигијенске мјере које су добро организоване и спроведене од стране Хигијенско-епидемиолошке службе Дома здравља Приједор као и ефикасне и добро организоване здравствене мјере од стране ЈЗУ Болница „др Младен Стојановић“ Приједор и УКИЦ Бања Лука те добро организоване и спроведене мјере од стране Градског штаба за ванредне ситуације Приједор и субјеката укључених у реализацију мјера заштите и спречавања појаве и ширења новог вируса корона допринијеле су да епидемија на подручју града Приједора не добије шире размјере, а да се обољела лица доста брзо и ефикасно опораве. У Графикону 2 дата је дистрибуција лица опорављаних од обољења COVID-19.

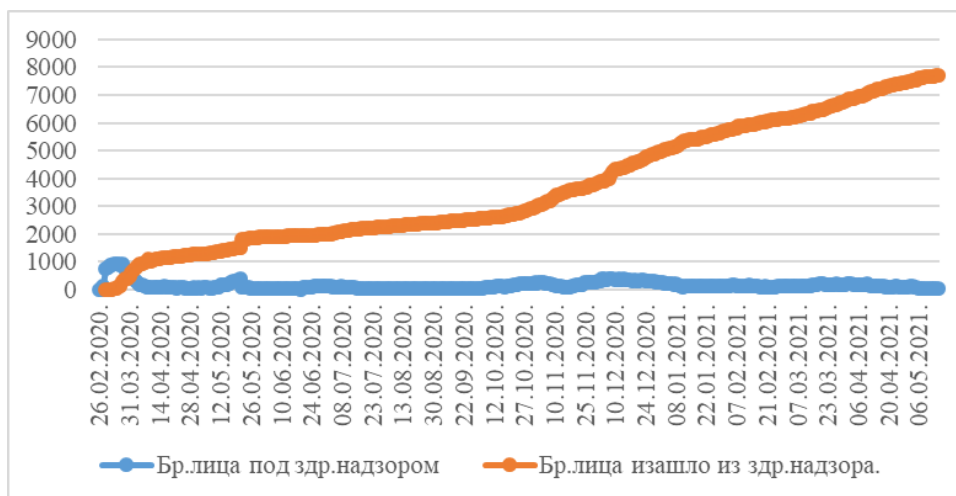
Графикон 2. Дистрибуција лица опорављених од обољења COVID-19
Graph 2. Distribution of persons recovering from COVID-19

У Графикону 3 дат је кумулативни приказ броја обољелих по данима, броја опорављених и броја преминулих лица.

Графикон 3. Кумулативни приказ броја обољелих по данима, броја опорављених и броја преминулих лица
Graph 3. Cumulative presentation of the number of patients per day, the number of recovered and the number of deceased

Од почетка успостављања здравственог надзора на подручју града Приједора од стране ХЕ службе Дома здравља Приједор под здравственим надзором су била лица која су дошла из иностранства као и лица која су била у контакту са лицима која су позитивна на нови вирус корона. Приказ лица која су била под здравственим надзором по данима приказан је на Графикону 4.

Графикон 4. Кумулативни приказ лица под здравственим надзором и лица за који је престао здравствени надзор

Graph 4. Cumulative overview of persons under health supervision and persons for whom health supervision has ceased

Превентивне и оперативне мјере и активности предузете ради спречавања појаве и ширења новог вируса корона

Од саме појаве опасности оболења узрокованоог новим вирусом корона Градски штаб за ванредне ситуације је организовао, руководио и вршио координацију спровођења превентивних мјера и мјера заштите и спречавања појаве и ширења новог вируса корона. Мјере градског штаба за ванредне ситуације доносиле су се у циљу спровођења мјера донесених од стране Републичког штаба за ванредне ситуације и на бази стања и постојеће епидемиолошке ситуације на подручју града Приједора, а биле су усмјерене на:

- придржавање обавезе ношења заштитне маске у затвореном и отвореном простору, одржавање прописане физичке дистанце, мјере дезинфекције и мјере забране окупљања грађана у групама већим од 50 лица;

- спровођење мјера забране окупљања грађана током викенда на излетиштима, јавним површинама, спортско-рекреативним површинама и другим локацијама у природи како би се дао допринос спречавању појаве и ширења новог вируса корона;

- забрану и ограничење рада угоститељских, трговинских и других објеката у којима се масовно окупљају грађани, као и мјере за забрану и ограничење јавног окупљања и манифестација свим друштвеним организацијама укључујући и вјерске заједнице (Стручно–методолошко упутство за контролу уношења и спречавања епидемијског грипа (H1N1), 2009). Преглед превентивних и оперативних мјера и активности субјеката ангажованих на спровођењу мјера за спречавање појаве и ширења новог вируса корона приказан је у Табели 1.

Табела 1. Преглед активности субјеката ангажованих на спровођењу мјера за спречавање појаве и ширења новог вируса корона
Table 1. Overview of activities of entities engaged in the implementation of measures to prevent the emergence and spread of new coronavirus

НАЗИВ СУБЈЕКТА	ЗАДАЦИ НА КОЈИМА СУ СУБЈЕКИ АНГАЖОВАНИ
Градски Штаб за ванредне ситуације	Руковођење и координација активностима на заштити и спречавању појаве и ширења новог вируса корона. Доношење наредби, упутстава и препорука за спровођење мјера заштите и спречавања појаве и ширења COVID-19.
Дом здравља Приједор	Спровођење хигијенско-епидемиолошких и здравствених мјера, здравствени надзор над обољелим и лицима стављеним под здравствени надзор, тестирање обољелих и потенцијално обољелих лица, функционисање COVID -19 амбуланти, контролу лица смјештених у карантине, мјере дезинфекције јавних објеката и др.
Болница „др Младен Стојановић“ Приједор	Формирање и организација функционисања COVID -19 одјелења за лијечење пацијената обољелих од новог вируса корона, успостављање система функционисања болнице и лијечење пацијената у условима пандемије COVID-19, тестирање обољелих и потенцијално обољелих лица.
Одјелење за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско стамбене послове	Организација функционисања Тима за дезинфекцију Градске управе Приједор, спровођење мјера ради ефикасног функционисања јавне хигијене и објеката комуналне инфраструктуре.
Одјелење за привреду и пољопривреду	Предлагање мјера и сарадња са привредним и друштвеним субјектима ради предузимања мјера наложених од стране надлежних институција и реализација мјера за помоћ и опоравак привредних субјеката на подручју града Приједор.
Одјелење за друштвене дјелатности	Сарадња са васпитно образовним установама и другим субјектима из домена друштвених дјелатности ради спровођења мјера забране, ограничења и спровођења мјера заштите.
а.д. „Комуналне услуге“ Приједор.	Спровођење мјера јавне хигијене, чишћење, прање и дезинфекција јавних површина, хигијенизација простора, сахрањивање умрлих и збрињавање чврстог и опасног отпада.
А.д. “Водовод“ Приједор	Обезбјеђење хигијенски исправне воде за пиће, појачана контрола хигијенске и хемијске исправности воде за пиће, појачани надзор стања у заштитним зонама изворишта воде за пиће.
Територијална ватрогасна јединица Приједор	Спровођење мјера дезинфекције јавних површина и јавних објеката и реализација других активности и помоћи становништву у условима појаве пандемије COVID-19.

Одсјек за цивилну заштиту	Праћење стања у вези са појавом COVID -19, прикупљање података, припрема документације и израда приједлога за доношење мјера од стране Градског штаба за ванредне ситуације, оперативнo руковођење и координација свих активности са субјектима-учесницима у спровођењу мјера заштите и спречавања појаве и ширења новог вируса корона.
ГО Црвеног крста Приједор	Пријем и дистрибуција помоћи становништву, дежурство у карантину, разношење хране и других потрепштина до соба и подјела заштитних средстава лицима у карантину.
Одсјек за инспекцијске послове	Доношење рјешења од стране здравствених инспектора, контрола и надзор спровођења мјера забране и ограничења, контрола спровођења мјера дезинфекције и кориштења заштитних средстава.
Полицијска управа Приједор	Контрола спровођења мјера забране и ограничења кретања, рада пословних субјеката, контрола поштивања прописаних мјера заштите од стране правних и физичких лица, послови на обезбјеђењу објеката у којима су формирани карантини, контрола јавног реда и мира у карантинима и праћење конвоја са граничних прелаза.
Одсјек комуналне полиције	Контрола поштивања мјера од стране лица која су стављена под здравствени надзор, контрола и надзор спровођења мјера забране и ограничења, контрола спровођења мјера дезинфекције, кориштења заштитних средстава, контрола поштивања мјера од стране правних лица и предузетника и надзор приликом смјештаја лица у карантине и њиховог отпуста из истих.
Хотел Приједор, Спортска дворана „Младост“ и Машинска школа Приједор	Уступање објеката за потребе функционисање карантина, пријем и смјештај лица и сарадња са субјектима учесницима у раду карантина.

Закључак

1. Појаву обољења услед новог вируса корона (n COV) на подручју града Приједор карактерише релативно низак број обољелих лица у односу на друге веће градове у Републици Српској, чему је допринијело благовремено, организовано и планско спровођење мјера превенције, сузбијања и ограничења преноса новог корона вируса.
2. Спровођење мјера превенције и сузбијања ширења новог корона вируса одвијало се уз континуирано и активно праћење стања и руковођење активностима и мјерама од стране Градског штаба за ванредне ситуације уз активно учешће здравствених установа, јавних предузећа и установа, привредних субјеката и грађана града Приједора.
3. Спровођење мјера превенције и сузбијања ширења новог корона вируса у највећој мјери је било усмјерено на мјере ограничења јавног окупљања

- ради минимизације броја контаката, кориштења заштитних средстава, мјере дезинфекције јавних објеката и површина и мјере личне и јавне хигијене као и кроз активности субјеката укључених у спровођење мјера заштите од новог вируса корона.
4. У циљу спречавања појаве и ширења новог вируса корона на подручју града Приједора неопходно је обезбиједити услове за ефикасно функционисање јавних здравствених установа како би се и кроз превентивне мјере заштите од корона вируса и кроз третман и лијечење пацијената обољелих од вируса корона дао максималан допринос у спречавању појаве и ширења вируса корона.
 5. Активности свих учесника у спровођењу мјера заштите и спречавања ширења новог вируса корона спроводити организовано и са циљем да се становници придржавају прописаних мјера заштите и мјера за спречавање појаве и ширења новог вируса корона, а прије свега да одржавају прописане физичке дистанце, носе заштитне маске, одржавају мјере личне хигијене те да врше редовно чишћење и дезинфекцију просторија у којима се борави и ради.

Литература

- European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC), (2020). Infection prevention and control for COVID-19 in healthcare settings. Second update, 31. March.
- World Health Organization (2014). Infection prevention and control of epidemic- and pandemic-prone acute respiratory infections in health care: WHO guidelines. Geneva.
- Информација о стању и предузетим мјерама превенције и ширења новог вируса корона (nCoV) на подручју града Приједор, (2021). Одсјек за цивилну заштиту Градске управе Приједор.
- Приручник за лијечење инфекције изазване новим вирусом корона (2022). Универзитет Бања Лука, Медицински факултета Бања Лука.
- Стручно – методолошко упутство за контролу уношења и спречавања епидемијског грипа (H1N1), (2009). Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, Институт за заштиту здравља Републике Српске, Бања Лука
- Упутство за спречавање ширења новог вируса корона („SARS-CoV-2“) и појаве болести изазване новим вирусом корона („COVID-19“), (2020). Министарство здравља и социјалне заштите Бања Лука.

THE IMPORTANCE OF IMPLEMENTATION OF SANITARY AND HYGIENE MEASURES IN THE LOCAL COMMUNITY FOR PROTECTION AGAINST THE PANDEMIC CAUSED BY CORONA VIRUS SARS-CoV-2 (COVID 19)

Dušan Vranješ

School of Applied Medical Sciences Prijedor, Republic of Srpska,
Bosnia and Hercegovina

Abstract: *The new corona virus SARS-CoV-2 (COVID-19) appeared in China in December 2019 and is the cause of a pandemic that has affected almost the whole world. The disease manifests itself in the form of severe respiratory symptoms and fever, which can lead to death. The aim of this paper is to analyze the importance of implementing sanitary and hygienic measures in the local community to prevent the occurrence and spread of pandemics caused by the new corona virus-COVID 19. Analysis of the situation and implementation of sanitary and hygienic measures was based on monitoring and data collection and processing in connection with the appearance and spread of a new corona virus in the area of the city of Prijedor in the period from March 10, 2020. to May 15, 2021. In the area of the city of Prijedor, immediately after the appearance of the first case of the new corona virus, an organized and systematic approach was taken to implement measures to protect and prevent the appearance and spread of the new corona virus by health institutions and other competent entities and the population. These measures were aimed at implementing measures to prevent the emergence and spread of new coronavirus ordered by the competent institutions, establishing health surveillance, quarantine, implementing intensive health and epidemiological measures, disinfection of public institutions and public areas, intensive implementation of public hygiene measures. The implementation of operational sanitary and hygienic measures to protect and prevent the spread of the new coronavirus by health institutions, public companies and institutions took place in accordance with the imposed measures and recommendations of the competent institutions of the Republic of Srpska. Efficient and timely implementation of sanitary and hygienic measures has significantly contributed to the prevention and reduction of nCoV transmission and a significantly smaller number of patients in the city of Prijedor compared to other major urban centers.*

Key words: *new corona virus, protection, sanitary and hygienic measures*